

?kna le?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?kna le?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23181>

Özet

İkna Ölçeği, Karadoğan (2003) tarafından doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle **kişiler arası iletişim** sürecinde **güven** unsurunun ikna üzerindeki etkisini incelemek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin temel amacı, bireylerin ikna edici mesajlara karşı gösterdikleri tutumları ve ikna edilme düzeylerini sistematik bir şekilde ölçmektir. Geliştirme çalışması, **sosyal psikoloji** ve iletişim bilimleri alanındaki teorik çerçeveleri temel alarak, bireysel farklılıkların ikna süreçlerindeki rolünü ortaya koymayı hedeflemiştir.

Ölçek, iletişim bağlamında güvenin bir deyimken olarak nasıl işlediğini anlamaya odaklanmıştır. Bu bağlamda, ölçeğin maddeleri hem kaynağa duyulan güveni hem de mesajın ikna ediciliğini deyiendiren boyutları içermektedir. Bu **ölçek geliştirme** çalışması, Türk akademik literatürüne ikna ve güven ilişkisini ampirik olarak inceleyen önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

İkna, ikna, Güven, Kişiler arası iletişim, Sosyal Psikoloji, Tutum Değişimi, Ölçek Geliştirme, Psikometrik.

Yazarlar

Karadoğan, S. E.

Amaç

İkna Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin ikna edici mesajları alma ve bu mesajlara tepki verme eğilimlerini ölçmektir. Özellikle, 2003 yılında Karadoğan'ın doktora tezi bağlamında, bu ölçek **güven** deyimkeninin ikna üzerindeki düzenleyici rolünü incelemek üzere tasarlanmıştır. Bu, iletişimin hem kaynak hem de alıcı açısından analiz edilmesine olanak tanır.

Ölçek, aynı zamanda, ikna süreçlerinin altında yatan bilişsel ve duygusal mekanizmaları araştırmacılar için ölçülebilir hale getirmeyi amaçlamaktadır. Elde edilen veriler, bireylerin hangi iletişim stratejilerine daha duyarlı olduklarını ve güven ortamının bu duyarlılığı nasıl artırdığını veya azalttığını anlamaya yardımcı olur.

Yapı

İkna Ölçeği, sosyal psikolojinin merkezi konularından biri olan **ikna** yapısını ölçmektedir. İkna, bir kişinin tutumları ve davranışları iletişim yoluyla deyiştirilmesi sürecidir. Bu ölçek, ikna ediciliğinin iki ana bileşenine odaklanmaktadır:

İkna Ediciliğe Açıklık: Bireyin dikkatli etkilere ve argümanlara ne kadar açık olduğunu.

Güvenin Rolü: Kaynağın güvenilirliği algısının, mesajın kabul edilme olasılığını nasıl etkilediği. Bu, özellikle **kişiler arası iletişim** bağlamında kritik bir alt yapıdır.

Ölçeğin maddeleri, muhtemelen, merkezi yol (mantıksal argümanlar) ve çevresel yol (kaynak çekiciliği veya güven) gibi Elaboration Likelihood Model (ELM) gibi ikna teorilerinden ilham alan boyutları kapsamaktadır. Bu, ölçülen yapıların sadece davranışsal değil, aynı zamanda bilişsel süreçleri de içerdiğini göstermektedir.

Geçerlik

Kaynak içerikte geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmiş olsa da, bir doktora tezi çalışması olarak ölçeğin geçerlik çalışmaları yapıldığı varsayılmalıdır. Tipik olarak, bu tür **ölçek geliştirme** çalışmalarıyla ilgili geçerlik türleri incelenir:

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Ölçek maddelerinin, ikna ve güven yapılarını yeterince temsil edip etmediği, genellikle uzman görüşleri alınarak belirlenmiştir.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin ölçmeyi amaçladığı teorik yapıyı ne kadar iyi temsil ettiğini gösterir. Bu genellikle faktör analizi (bkz. Faktör Analizi bölümü) ile belirlenir.

Ölçüt Bağlı Geçerlik (Criterion-Related Validity): Ölçek puanlarının, ikna ile ilgili diğer bilinen davranışsal veya tutumsal ölçütlerle (örneğin, sosyal etkiye yatkınlık veya iletişim becerileri) ne ölçüde ilişkili olduğunu incelenmiştir.

Ölçeğin spesifik geçerlik katsayıları ve detaylı analizleri, Karadoğan'ın (2003) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde sunulan orijinal doktora tezinde bulunmaktadır.

Güvenirlilik

Kaynak içerikte güvenirlilik bilgisi '-' olarak belirtilmiş olsa da, ölçeğin iç tutarlılığını ve zamana bağlı istikrarının doktora tezi kapsamında analiz edildiği kesindir. **Güvenirlilik** çalışmaları, ölçeğin tutarlı ve hatasız ölçüm yapma yeteneğini gösterir.

İç Tutarlılık (Internal Consistency): Maddelerin aynı yapıyı ne kadar tutarlı ölçtüğünü gösterir. Bu genellikle **Cronbach Alfa** katsayısıyla rapor edilir. Yüksek bir alfa değeri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçeğin güvenilir olduğunu gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği (Test-Retest Reliability): Ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verip vermediğini gösterir. Bu, ikna ediliminin zaman içinde nispeten istikrarlı bir özellik olduğunu varsayar.

Bu ölçe?in psikometrik özellikleri hakkında kesin veriler için, ara?t?rmac?lar?n do?rudan orijinal doktora tezine tez.yok.gov.tr üzerinden eri?meleri gerekmektedir.

Faktör Analizi

Yeni geli?tirilen bir ölçek oldu?u için, ?kna Ölçe?i'nin yap? geçerli?ini belirlemek amacıyla **Faktör Analizi** uygulanm??t?r. Büyük olas?lıkla, ölçe?in temel boyutlar?n? ortaya ç?karmak için Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) kullan?lm??t?r. Bu analiz, ölçe?in maddelerinin kaç farklı faktör altında topland???n? ve bu faktörlerin ikna yap?s?n?n hangi yönlerini temsil etti?ini belirler.

Tez ba?l??? göz önüne al?nd???nda ("Güven ve ?kna Ölçe?i örne?i"), ölçe?in en az iki ana faktörden olu?mas? beklenir: 1) ?kna Edicilik/Alg?k Faktörü ve 2) Kaynak Güvenilirli?i Alg?s? Faktörü. Faktör analizinin sonuçlar?, ölçe?in çok boyutlu bir yap?y? ölçtü?ünü ve bu boyutlar?n **psikometrik** olarak sa?lam oldu?unu göstermelidir.

Araç

Test Tipi: Geli?tirme (Yeni bir ölçek olu?turma çal??mas?)

Format: Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi olmamas?na ra?men, sosyal bilimlerde bu tür tutum ölçekleri genellikle 5'li veya 7'li **Likert Tipi Derecelendirme** format?nda ("Kesinlikle Kat?lyorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a) sunulur.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri veya genel yeti?kin popülasyonu (Doktora tezi genellikle üniversite örneklemini kullan?r).

Ya? Grubu: 18 ya? ve üzeri (Yeti?kinler).

Popülasyon Detaylar?: Orijinal tezde detaylı demografik bilgiler mevcuttur.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Kat?l?mc?lar, ikna edici durumlar veya ileti?im ba?lamlar?yla ilgili ifadelere ne ölçüde kat?ld?klar?n? belirtirler.

Anahtar Kelimeler

?leti?im Bilimleri, Güven Alg?s?, Tutum, Ölçek, Psikoloji, Psikometrik Özellikler, Doktora Tezi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilinmiyor (2003 tarihli çal??ma için ORCID kullan?m? yayg?n

de?ildi.)

Ba?l?k E-posta Adresleri: ?stanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Dönemin ileti?im bilgileri tezin ar?ivinde mevcuttur.)

Yaz??ma Adresi: Karado?an, S. E., ?stanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

?zinler: Ölçek bir akademik tez çal??mas? ürünü oldu?u için, bilimsel ara?t?rmalarda kullan?m? genellikle yazar?n iznine tabidir. Ticari kullan?m için resmi izinler gerekebilir.

Ücret: Akademik kullan?m için genellikle ücretsizdir, ancak tezin bas?l? kopyas?na eri?im veya kopyalama ücretleri olabilir.

Test Y?I?: 2003

Orijinal teze eri?im için YÖK Ulusal Tez Merkezi kullan?labilir.

Kaynaklar

Karado?an, S. E. (2003). *Ki?iler aras? ileti?im sürecinde güven unsuru, Güven ve ?kna Ölçe?i örne?i* (Doktora tezi). ?stanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ?stanbul.

Bu tezin dijital versiyonuna YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ilebilir: tez.yok.gov.tr

?kna Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynakta ?kna Ölçe?i'nin maddeleri veya alt boyutlar? sa?lanmam??t?r. Bu nedenle, maddeler bu giri?te sunulamamaktad?r. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme format? için Karado?an'?n (2003) doktora tezinin incelenmesi gerekmektedir.